

KAR NEKAJ SPODBUDNIH GIBANJ OB PREHODU V 2011

14

Okrevanje bruto domačega produkta je še šibko, a dinamika je že od 2009/III praktično enaka kot v povprečju evro območja. Domače povpraševanje se počasi krepi, vendar še krepko zaostaja za izvoznim; v zadnjih dveh mesecih lani je bilo precej močnejše kot pred tem. Kljub velikemu povečanju v 2010 v primerjavi z letom prej blagovna menjava še zaostaja za dosežki pred tem. Optimizem se počasi vrača; gospodarska klima je v februarju ostala na enaki ravni kot mesec prej, zaupanje v predelovalnih dejavnostih se je zaradi izvoznih naročil in pričakovanega skupnega povpraševanja okrepilo, pričakovanja za naslednje tri mesece so večinoma ugodna. Okrepilo se je tudi zaupanje v trgovini na drobno in celo v gradbeništvu, v storitvenih dejavnostih pa se je pesimizem povečal.

Decembra je industrijska produkcija močno porasla, bila je precej večja kot leto prej, tudi trendno je hitro rasla. V EU je bil december slabši, razlike med članicami pa velike; produkcija se je zmanjšala v devetih, povečala pa v desetih članicah, za katere so podatki; največ v Sloveniji. Gradbeništvo se je ob koncu leta nekoliko izboljšalo, a negativni trend se je nadaljeval. Prenočitve tujih turistov so precej upadle. Gibanja v transportnih panogah ostajajo raznolika, a večinoma slaba. Kriza na trgu dela se ne zmanjšuje, čeprav je bilo število novih iskalcev zaposlitve januarja manjše kot decembra. Stopnja brezposelnosti v EU se je nekoliko znižala.

Inflacijski pritiski so v Sloveniji še naprej manjši kot v evro območju. Cene življenjskih potrebščin se februarja niso spremenile, bolj dolgoročna dinamika se je celo opazno zmanjšala. Razlike v rasti cen med skupinami so precejšnje; cene blaga so zaradi nafte in surovin opazno narasle, cene storitev pa so se še bolj znižale. Mednarodno primerljivo merjenje kaže, da se inflacija v Sloveniji še naprej umirja bolj kot v evro območju; tudi osnovna inflacija je v Sloveniji nižja. Proizvajalčeve cene industrijskih proizvodov hitro naraščajo; v naslednjih nekaj mesecih se bodo verjetno še dvignile, dvigi pa se bodo prenesli tudi v maloprodajne cene. Surovine se še naprej hitro dražijo, najhitreje kmetijske neprehrambene surovin, ki so se v letu dni podvojile; povečanje cen hrane bo krojilo tudi dinamiko svetovnega gospodarstva. Umirjanje bolj dolgoročne dinamike povprečnih plač se nadaljuje, povprečna plača za plačano uro se je decembra močno znižala.

Javnofinančni prihodki so januarja padli manj, februarja pa bolj od sezonskega učinka; v prvih dveh mesecih so bili tolikšni kot pred letom. Neposredni davki in prispevki so

se spreminjali brez večjih nihajev, za lanskoletnimi so opazno zaostajali le prihodki od davka na dohodke pravnih oseb, izpad pa je nevtraliziral porast dohodnine. Zmanjšali so se prihodki od DDV in trošarin, kar pa je verjetno posledica sprememb v timingu plačil. Zmanjševanje kreditov gospodarstvu, ki se je pričelo julija lani, se je v januarju zaustavilo; kljub temu je medletna rast prvokrat po pričetku krize padla na nič, dinamika kreditov gospodarstvu v evro območju je dohitela rast kreditov v Sloveniji. Januarja so se prvokrat v zadnjih dveh letih zmanjšali krediti gospodinjstvom, njihova dolgoročna dinamika pa je ostala nespremenjena. Krčenje kreditov je spremljalo krčenje depozitov; depoziti gospodarstva so krčenje januarja podvojili, depoziti prebivalstva pa so porasli. Krediti postajajo vse pomembnejša ovira gospodarske rasti, doslej dominantne omejitve povpraševanja se znižujejo, omejitve zaradi neustreznega finančnega napajanja pa ne. Lani je bil primanjkljaj na tekočem računu najnižji po vstopu v EU; k temu sta največ prispevala manjši primanjkljaj na računu dohodkov in presežek na računu tekočih transferov (v letu 2009 je bil primanjkljaj). Neto zadolžitve so se povečale. Priliv neposrednih naložb je zamenjal prejšnji odliv, priliv prek vrednostnih papirjev in odliv prek ostalih naložb pa sta se umirila. Skupni bruto (z več kot 42 milijard evrov) in neto zunanji dolg (11 milijard evrov) Slovenije sta konec novembra dosegla nova rekorda; še konec 2004 smo imeli neto presežek.

* * *

A FEW GOOD SIGNS AT THE ENTRY INTO 2011

Current dynamics of GDP remains weak; though it has been since 2009/III practically equal to the EU average. Domestic demand strengthens slowly but lags considerably behind export demand; in the last two months of 2010 it was much stronger than before. Despite considerable growth in 2010 compared to 2009, foreign trade lags behind foreign trade in previous years. Optimism is gradually coming back. Business climate in February remained unaltered, confidence in manufacturing sectors improved mainly due to export orders and expectations of better total final demand. Expectations for the next quarter are good, the confidence in retail trade and even construction business improved slightly, while pessimism prevailed in services.

In December, industrial production increased considerably; it was much higher than a year ago, and it was growing fast. December in EU was worse, the differences among member countries which reported data were considerable; production decreased in nine and increased in ten, in Slovenia most. Construction improved slightly at the end of the year, though negative trend continued. Number of foreign tourists decreased considerably. The states in transportation branches differ; they are however predominantly bad. The crisis in the labor market continues though number of new job seekers in January was lower than in December. Unemployment rate in EU decreased slightly.

16

Inflationary pressures in Slovenia remain weaker than in the euro area. In February, retail sale prices did not change while their longer run dynamics decreased considerably. The differences among growth rates of prices are considerable; prices of goods increase due to increased world prices of oil and raw materials, prices of services decrease. Harmonized index of cost of living indicate that inflation in Slovenia calmed more than in the euro zone, base inflation in Slovenia was lower than in the euro zone. Contrary to retail sale prices, producers prices have been growing rapidly; they might grow also in the next months which will have an effect on the growth of retail sale prices. The prices of raw materials increase rapidly, particularly fast are the prices of agricultural products which doubled in a year; high growth of food prices will endanger growth dynamics. The calming down of wage dynamics continued, average wage per hour decreased considerably in December.

Public revenues in January fell less and in February more than what should be normal seasonal adjustment; in two months they were similar to the revenues in 2010. Direct taxes and contributions were moving smoothly without fluctuations, while revenues of profit taxes lagged considerably, the drop was countered by increased revenues of personal income taxes. The revenues of VAT and excise taxes decreased which however might be a result in the timing of the payments. The reduction of credits to business sector ceased in January; despite that yearly rate of change touched zero for the first time since the beginning of the crisis and the credit dynamics in the euro zone equaled credit dynamics in Slovenia. In January, credits to households decreased, their longer run dynamics remained unaltered. The decrease of credits was accompanied by the decrease of deposits, the drop of deposits by business sector doubled, the deposits of households raised. Lack of credits has become an important obstacle for economic growth; while previously predominant obstacles - foreign and domestic demand - were diminishing, the importance of credits shortage did not. Current account deficit in 2010 was the lowest since the entrance of Slovenia into EU; the most important for such a result were lower deficit on the income account and surplus on the transfer account. Net indebtedness increased. Inflow of FDI replaced previous outflow, while inflow of portfolio investments and outflow of other investments calmed considerably compared to 2009. Gross foreign debt (exceeding 42 billions €) and net foreign debt (exceeding 11 billions) reached new record levels in November 2010; at the end of 2004 Slovenia had net surplus.

AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Kako vzdržna je krepitev trošenja konec leta?

Tekoča dinamika okrevanja domačega produkta je še vedno šibka, vendar je že od 2009/III praktično enaka kot v povprečju evro območja. Domače trošenje še vedno krepko zaostaja za izvoznim, čeprav se tudi počasi krepi. Podatki o domačem produktu kažejo, da je desezonirano končno trošenje v zadnjem četrletju 2010 poraslo za 0.4 % (kar je manj kot v tretjem četrletju), medtem ko je bolj dolgoročna (medletna) dinamika dosegla najvišjo vrednost po začetku krize, povzpela se je z 1 % v drugem na 1.4 % v zadnjem četrletju. Ker je izvozno povpraševanje krepko že od konca 2009, je pomembno predvsem okrevanje domačega. To je v zadnjem četrletju poraslo le za 0.1 %, navkljub temu pa se je bolj dolgoročna dinamika (medletna rast) povečala na 2.2 %.

17

Tekoča dinamika bruto domačega produkta

Vir: Eurostat; lastni izračuni, Opomba: desezonirani podatki, tekoča stopnja rasti

Mesečni podatki kažejo, da je bilo povpraševanje v zadnjih dveh mesecih lani precej močnejša kot pred tem, relativno se je okrepilo še zlasti domače trošenje. Izvozno povpraševanje je v novembru in decembru nominalno naraščalo po povprečni stopnji impulznega trenda preko 24 % na letni ravni, in povprečni medletni stopnji rasti 16.5 % (v povprečju celotnega leta je bila medletna stopnja 14 %).

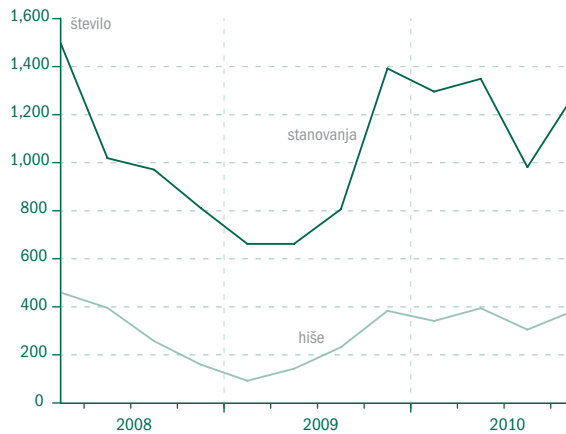
Dinamika domačega trošenja je bila v zadnjih dveh mesecih relativno še močnejša. Medletna povprečna stopnja v decembru je bila tako 3 %, v celem letu pa 0.7 %.

Rast trošenja prebivalstva se je v celem letu sistematično krepila, v zadnjih dveh mesecih je bila najhitrejša. V novembru in decembru se je trendno povečevalo nominalno po preko 8 % na letni ravni. Povprečna medletna stopnja rasti je bila preko 4.2 % (realno preko 2.4 %).

Močna rast stanovanjskih kreditov do konca 2010 je vzdrževala raven nakupov stanovanj in hiš na ravni, ki je dosežena konec 2009. S starimi stanovanji in hišami je tako na leto opravljeno približno 6800 transakcij.

18

Transakcije z rabljenimi stanovanji in hišami
(število transakcij v četrtletju)

Vir: SURS; lastni izračuni, Opomba: število transakcij v četrtletju

Materialno trošenje države se praviloma okrepi konec leta, tako je bilo tudi novembra in decembra 2010, vendar je bilo povečanje manjše od sezonskega, saj je bila rast impulznega trenda negativna.

Investicije so konec leta sicer sezonsko nižje, vendar kaže opazno povečanje medletnih stopenj in rasti impulznega trenda konec leta 2010, da so se v zadnjih mesecih lanskega leta tudi investicije okrepile. Povprečna rast impulznega trenda v novembru in decembru je bila tako preko 13 % na letni ravni, povprečna medletna stopnja rasti pa 1.3 %!

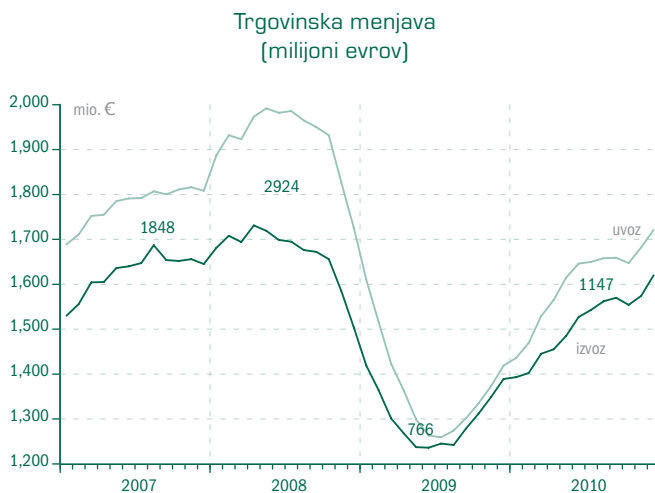
Pričakovanja še naprej ne kažejo na opazne spremembe v sedanji dinamiki trošenja v naslednjih nekaj mesecih. Pričakovane prodaje v predelovalni dejavnosti zelo počasi naraščajo okoli dolgoročnega povprečja, v trgovini na drobno pa stagnirajo na dolgoročnem povprečju. V storitvenih dejavnostih in gradbeništvu pričakovanja sicer prav tako stagnirajo, vendar opazno pod dolgoletnim povprečjem. Tako delež storitvenih podjetij, ki pričakujejo povečanje prodaj, za 15 odstotkov vseh anketiranih zaostaja za deležem tistih, ki pričakujejo zmanjšanje.

2. Blagovna menjava v 2010 ob skoku še pod že doseženimi maksimumi

V decembru 2010 je znašal skupni slovenski izvoz 1459 milijonov € (18.2 % več kot decembra 2009), uvoz je bil 1677 milijonov € (tudi 18.2 % več kot v enakem mesecu predlani), kar da primanjkljaj 218 milijonov € oziroma le 87.0 % pokritost uvoza z izvozom. Pri tem je bila v menjavi z EU odprema blaga 1000 milijonov € (21.2 % več kot v leto prej), prejem blaga 1294 milijonov € (13.1 % več), kar pomeni primanjkljaj 294 milijonov €. V menjavi z nečlanici EU je bil izvoz 460 milijonov € (12.1 % več kot decembra 2009), uvoz 383 milijonov € (39.1 % več kot leto prej), kar pomeni presežek 77 milijonov €.

V celotnem letu 2010 je bil tako po začasnih podatkih SURS celotni izvoz 18219 milijonov € (13,7 % več kot v 2009), celotni uvoz 19609 milijonov € (14.6 % več kot v 2009), kar pomeni blagovni primanjkljaj 1390 milijonov € oziroma 92.9 % pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je znašala odprema blaga v EU 13048 milijonov € (16.7 % več kot v 2009), prejem blaga iz EU 15333 milijonov € (13.8 % več kot v 2009), kar da primanjkljaj 2285 milijonov €. V menjavi z nečlanici EU je bil izvoz v 2010 5172 milijonov € (7.0 % več kot v 2009), uvoz 4277 milijonov € (17.5 % več kot leto prej), kar da presežek 895 milijonov €.

19

Vir: SURS, lastni izračuni; Opomba: desezonirani podatki

Kljub velikemu povečanju blagovne menjave v 2010 glede na 2009 maksimumi iz predhodnih let še niso doseženi. Dosežena vrednost je v skupnem izvozu in uvozu manjša kot v 2008 in 2007, pri čemer je v izvozu v EU manjša od 2008, v izvozu in uvozu v tretje države pa nižja kot v letih 2006-2008.

Skupna blagovna menjava Slovenije 2004-2010, milijoni €

Leto	Izvoz	Uvoz	Saldo	Pokritje Izvoz/uvoz
2004	12783 m	14143 m	-1360	90.4
2005	14214	15482	-1268	91.8
2006	16760	18313	-1553	91.5
2007	19387	21236	-1849	91.3
2008	19724 M	22648 M	-2924 M	87.1 m
2009	16006	16773	-767 m	95.4 M
2010	18219	19609	-1390	92.9

20

Vir: SURS, EIPF

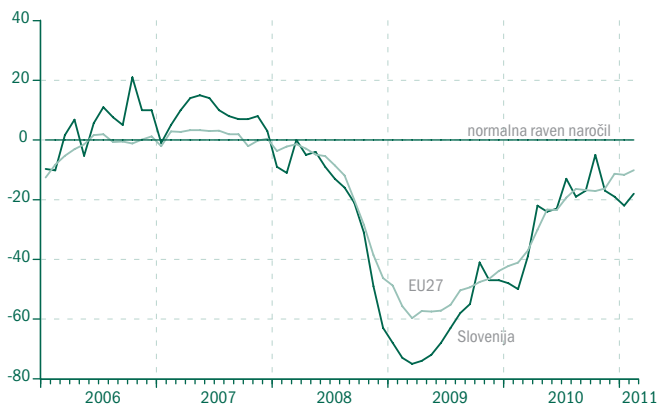
Medtem ko je bilo v preteklih skoraj sedmih letih članstva v EU največja vrednost in največji primanjkljaj oziroma najmanjša pokritost uvoza z izvozom dosežena v 2008, so bile najmanjše vrednosti izvoza in uvoza v 2004, najmanjši primanjkljaj in največja pokritost uvoza z izvozom pa v 2009. Leto 2010 je bilo po vrednosti izvoza in uvoza tretje med sedmimi, četrto po velikosti primanjkljaja in drugo po velikosti pokritosti uvoza z izvozom. Skok izvoza je ugoden za vzpodbudo domači aktivnosti, neugoden pa je še večji skok uvoza v 2010.

3. Optimizem se počasi vrača

Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) je gospodarska klima v februarju ostala na enaki ravni kot mesec prej, od februarja lani je kazalnih višji za 4 odstotne točke, hkrati pa je njegova vrednost za 7 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja.

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila februarja enaka kot januarja, glede na februar lani pa je bila njegova vrednost višja za 12 odstotnih točk, glede na dolgoletno povprečje pa za 7 odstotnih točk. Pričakovanja za naslednje tri mesece so večinoma ugodna. V februarju se je glede na predhodni mesec najbolj zvišala vrednost kazalnika »izvozna naročila«, prav tako pa se je zvišala vrednost kazalnika »pričakovano skupno povpraševanje«.

Naročila v predelovalni dejavnosti

Vir: Eurostat; Opomba: delež anketiranih podjetij, ki menijo, da imajo preveč oziroma premalo naročil

21

Pesimizem se je ponovno vrnil v storitvene dejavnosti, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v februarju za 2 odstotni točki nižja kot mesec prej in za 22 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi s februarjem lanskega leta pa je bila njegova vrednost nižja za 4 odstotne točke. V februarju je dobri dve petini podjetij v storitvenih dejavnostih kot omejitvev navedlo nezadostno povpraševanje, slaba tretjina podjetij pa finančne ovire.

Ankete SURS-a kažejo, da se je vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v februarju glede na predhodni mesec zvišala za 15 odstotnih točk, glede na februar lani pa je bil kazalnik višji za 16 odstotnih točk. V februarju je bil delež podjetij v sektorju, ki menijo, da je povpraševanje nizko, 45 %, kar 48 % podjetij pa je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi. Opazno sta se zvišali vrednosti kazalnikov »prodaja« in »pričakovano zaposlovanje«.

Zaupanje v gradbeništvu se je po dolgem času nekoliko zvišalo, saj se je vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v februarju v primerjavi s predhodnim mesecem povečala za 5 odstotnih točk, v primerjavi z lanskim februarjem je bila višja za 6 odstotnih točk, hkrati pa je bila še vedno za 38 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Vrednost kazalnika zagotovljeno delo je ostala nespremenjena, medtem ko so se vrednosti kazalnikov pričakovanj v primerjavi z januarjem zvišale. Med gradbenimi podjetji je bilo v februarju 60 % takšnih, ki so kot omejitvev navedla nezadostno povpraševanje, veliko konkurenco v panogi pa je kot omejitvev navedla dobra polovica teh podjetij.

Gospodarska klima se popravlja po celotni EU27. Po podatkih Eurostata so se v februarju naročila v predelovalni dejavnosti glede na mesec prej zvišala za poldrugo odstotno točko,

glede na februar lani pa so višja za kar 32 odstotnih točk. Prav tako so se glede na januar za skoraj 6 odstotnih točk zvišala pričakovanja v trgovini na drobno, povečala pa so se tudi naročila v gradbeništvu in sicer za 4 odstotne točke. Splošni poslovni optimizem se je v februarju 2011 v celotni sedemindvajseterici spet malenkost zvišal in sicer za slabi dve odstotni točki.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

22

4. Močan porast industrijske produkcije v zadnjem lanskem mesecu

Industrijska produkcija je v zadnjem mesecu lani porasla. Po podatkih SURS-a je bila za dobre 4 % večja kot v novembru in za skoraj 11 % večja kot v decembru 2009. Impulzni trend kaže, da se je v decembru industrijska produkcija povečevala po stopnji 3,77 %. V celem letu 2010 je bila glede na leto poprej večja za dobrih 6 %. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v decembru v povprečju le za malenkost manjše kot v novembru.

Dejavnost rudarstva se je v decembru povečala za skoraj 9 % glede na november, v primerjavi z decembrom 2009 pa se je povečalo za skoraj 42 %. V celotnem lanskem letu je bila dejavnost rudarstva za skoraj 13 % višja kot leta 2009.

Aktivnost v predelovalnih dejavnostih se je glede na mesec prej v decembru povečala za dobre 3 %, glede na december 2009 pa za dobrih 10 %. Prav tako se je dejavnost v predelovalni industriji povečala v celotnem letu glede na predlani in sicer za 6,8 %. Impulzni trend kaže, da se je produkcija v predelovalnih dejavnostih povečevala po 3,90 %.

Aktivnost sektorja oskrba z elektriko, plinom in vodo se je decembra glede na mesec prej povečala za 3,4 %, glede na december 2009 pa je bila produkcija tega sektorja večja za skoraj desetino.

Produkcija v decembru v primerjavi z novembrom je bila za 2,3 % višja v proizvodnji proizvodov za vmesno porabo, za 0,3 % višja v proizvodnji proizvodov za široko porabo, proizvodnja proizvodov za investicije pa je bila višja za dobrih pet odstotkov.

Po podatkih Eurostata se je v decembru 2010 glede na november industrijska produkcija znižala za 0,1 % tako v EU27 kot tudi na območju evra. Glede na december 2009 leto pa je v lanskem decembru industrijska produkcija v EU27 porasla za 7,7 %, na območju evra pa za 8 %. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v decembru glede na mesec prej padla v devetih, zrasla pa v desetih državah in sicer največ v Sloveniji (4,2 %), na Portugalskem (3,8 %) in v Estoniji (1,3 %). Največji upad industrijske produkcije so imeli v Latviji (-1,9 %) in na Irskem (-1,7 %).

5. Gradbeništvo ob koncu leta nekoliko navzgor, prenočitve tujih turistov precej navzdol

Po podatkih SURS-a je bila vrednost opravljenih gradbenih del v decembru v primerjavi z novembrom višja za dobrih 5 %, v primerjavi z decembrom 2009 pa je bila ta vrednost manjša za več kot 11 %. Impulzni trend opravljenih gradbenih ur kaže, da se je decembru lani gradbeništvo krčilo po mesečni stopnji 0.50 %.

Število turističnih prenočitev se je nekoliko zmanjšalo. Decembra 2010 jih je bilo 1.2 % manj kot v enakem mesecu leta 2009, hkrati pa se je skupno število prenočitev v zadnjem mesecu lani krčilo po mesečni stopnji 0,29 %. Število turističnih prenočitev tujih gostov se je glede na december 2009 znižalo za 5,4 %, impulzni trend prenočitev tujih gostov v decembru 2010 pa kaže zmanjševanje po stopnji 0,84 %. Padec skupne turistične bilance je nekoliko ublažilo domače turistično povpraševanje, saj je bilo prenočitev domačih gostov decembra lani za 3,2 % več kot decembra 2009.

23

V javnem cestnem prevozu je bilo decembra prepeljanih za 0,4 % manj potnikov, v zračnem prevozu pa prav toliko potnikov kot decembra 2009, število opravljenih potniških kilometrov pa je bilo v javnem cestnem prevozu za 2,0 % manjše, v zračnem prevozu pa je ostalo na enaki ravni. V cestnem mestnem prevozu je bilo decembra 2010 prepeljanih za 3,2 % več potnikov kot v istem mesecu 2009. Potniški promet na letališčih se je v decembru 2010 glede na december 2009 zmanjšal za 1 %. V pomorskem prevozu je bilo v decembru 2010 prepeljanega za dobrih 13 % manj blaga in opravljenih za 6,4 % več tonskih kilometrov kot decembra 2009. Blagovni promet v pristaniščih je bil v decembru 2010 za skoraj 60 % večji, na letališču pa za 1 % manjši kot v decembru 2009.

6. Dokaj močno povečanje brezposelnosti

Število aktivnih prebivalcev se je v decembru 2010 zmanjšalo na 928996 oziroma za več kot 8200 oseb glede na mesec prej, glede na december 2009 za 1,3 %; od tega je bilo 818975 delovno aktivnih. Od novembra se je število delovno aktivnih zmanjšalo za 14431 ali 1,7 %, od decembra 2009 pa za 3 %. Število delovno aktivnih se je najbolj znižalo v predelovalnih dejavnostih in sicer za okoli 3800 oseb, sledi gradbeništvo, kjer je bilo delovno aktivnih za okrog 3700 manj. Med zaposlenimi jih je bilo več kot 92 % zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od decembra 2009 zmanjšalo za 2,2 %. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na december 2009 zmanjšalo za 10,9 %. Med samozaposlenimi pa je bilo 61 % samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v decembru zmanjšalo za 338, od decembra predlani pa se je število povečalo za 1,5 %.

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec januarja 2011 registriranih 115132 brezposelnih oseb, kar je za 4,6 % več kot v decembru ter za 15,6 % več kot v januarju 2010. V januarju se je prijavilo največ brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas, sledijo pa tisti, ki so zaposlitev izgubili iz tako imenovanih poslovnih razlogov.

V januarju se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 13200 iskalcev dela, kar je v primerjavi z mesecem prej upad za 11 %, v primerjavi z januarjem 2010 pa je bil priliv večji za skoraj 24 %. Skupni odliv iz brezposelnosti je v januarju letos štel dobrih 8000 oseb, od teh se jih je nekaj manj kot 5800 zaposlilo, kar je dobra petina več kot decembra. V zadnjih dveh mesecih se je delež dolgotrajno brezposelnih znižal, kar je posledica obsežnega prijavljanja brezposelnih oseb, precej je porasel delež starih 50 let in več, v januarju pa se je povečal tudi delež brezposelnih v starosti od 25 do 39 let.

24

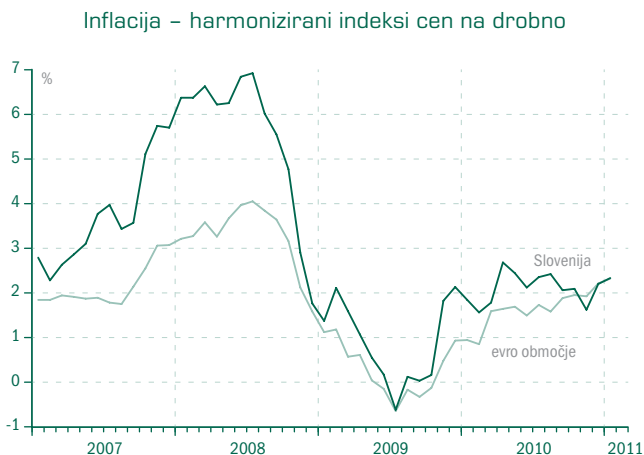
Po podatkih Eurostata je bila januarja 2011 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA17) 9,9 %, kar je 0,1 odstotne točke manj kot v januarju 2010. V celotni sedemindvajseterici (EU27) je bila stopnja brezposelnosti v januarju letos 9,5 % in se je glede na december lani zmanjšala za desetinko odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo v januarju 2011 v EU27 23 milijonov brezposelnih oseb, od tega 15,8 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v januarju 2011 najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli na Nizozemskem in v Avstriji (4,3 %), najvišjo pa v Španiji (20,4 %) in v Latviji (18,3 %). Glede na januar leta 2010 se je v januarju letos brezposelnost zmanjšala v enajstih ter povešala v štirinajstih državah članicah, od teh najbolj v Grčiji, na Madžarskem in v Litvi.

CENE IN PLAČE

7. Inflacijski pritiski še naprej manjši kot v evro območju

Cene življenjskih potrebščin se februarja niso spremenile, bolj dolgoročna dinamika se je celo opazno zmanjšala (medletna rast je padla na 1.4 %).

Razlike v rasti cen med skupinami so precejšnje. Zaradi velikih razlik v rasti končnega trošenja in rastočih cen surovin na svetovnih trgih, so tudi februarja cene blaga opazno porasle (za 0.6 %), cene storitev pa so se zmanjšale za 1.3 %. Bolj dolgoročne razlike v dinamiki cen so se tako še povečale, saj cene blaga že za 3.2 % presegajo cene v istem mesecu lanskega leta, medtem ko so cene storitev za 2.5 % nižje kot pred letom dni.

Vir: Eurostat, Opomba: medletne stopnje rasti

25

Najbolj so se povečale cene proizvodov, na katere močno vplivajo cene derivatov in surovin hrane (cene hrane, pijač, stanovanja ter prevozov). Od ostalih pa so precej porasle cene komunikacij in obleke in obutve. K skupnemu indeksu življenjskih potrebščin so največ (0.2 točke) dodale višje cene hrane.

Najbolj so se v februarju znižale cene v skupini rekreacije in kulture ter zdravja. Nižje cene rekreacije in kulture so znižale skupen indeks življenjskih stroškov kar za 0.5 odstotne točke.

Mednarodno primerljivo povečanje cen kaže harmoniziran indeks življenjskih potrebščin. Tudi ta je februarja ostal nespremenjen, letno povečanje pa je padlo na 2 %. Rast cen se torej v Sloveniji še naprej umirja glede na evro območje. Medtem ko je bila januarja medletna inflacija v Sloveniji in evro območju še enaka, je bila februarja v Sloveniji za 0.4 odstotne točke nižja. Še večja je razlika pri osnovni inflaciji, ki ne obsega cen hrane in energentov in kaže dolgoročneje endogeno naraščanje cen. Osnovna inflacija je v Sloveniji nižja kot v evro območju že več kot leto dni. Tako je bila januarja medletna dinamika osnovne inflacije enaka 0, v evro območju pa 1.2 %!

Podatki o cenah nepremičnin so dostopni za zadnje četrletje 2010. Cene rabljenih stanovanj so se v zadnjem četrletju zmanjšale za 0.7 %, vendar so bile navkljub temu za 1.5 % višje kot pred letom dni (v 2009/IV). Obratno je bilo pri cenah hiš. Te so se v zadnjem četrletju malo povečale, vendar so bile še vedno nižje kot pred letom dni (za 6.1 %).

Proizvajalčeve cene industrijskih proizvodov še naprej hitro naraščajo. Januarja so se povečale za 1.1 % in bile že za 4.5 % višje kot pred letom dni. Cene proizvajalcev poganja

konjunktura in cene surovin (kovine in nafta). Zato je še naprej najnižje povečanje cen proizvajalcev za domači trg, kjer so se januarja povečale za 0.7 % in bile za 4 % višje kot pred letom dni. Najhitreje se povečujejo proizvajalčeve cen produktov, ki se izvažajo na trge evro območja (te cene so že za 7.3 % višje kot januarja 2010).

Januarja so se najhitreje povečevale proizvajalčeve cene proizvodov za investicije in trajno blago široke rabe. V celem letu pa so najbolj porasle proizvajalčeve cene surovin.

26

V naslednjih nekaj mesecih se bodo cene proizvajalcev verjetno še opazno povečevale, saj so pričakovanja na začetku 2011 že dosegla raven iz leta 2007, ko so bile najvišje v zadnjih petnajstih letih. Cene na drobno se bodo v prihodnjih nekaj mesecih tudi povečevale, vendar verjetno bistveno manj intenzivno od cen proizvajalcev, saj pričakovanja tako pri cenah blaga kot pri storitev stagnirajo, pri blagu na ravni, ki je opazno nad povprečno, pri storitvah pa na ravni, ki je še vedno bistveno pod dolgoletnim povprečjem.

Cene surovin še naprej hitro naraščajo. Samo v zadnjem mesecu (do sredine februarja) so se evrske cene povečale za 2.6 %, v celem letu pa kar za 44 %. V zadnjem mesecu so pospešile še zlasti cene industrijskih surovin, najbolj kmetijske neprehrambene surovine (v evrih za 9 %). Tudi v zadnjem letu so se najbolj povečale cene industrijskih surovin (v evrih za 49.8 %), kmetijske neprehrambene surovine pa sploh najhitreje, saj so se v zadnjem letu v evrih celo podvojile.

Za dinamiko svetovnega gospodarstva je verjetno še bolj kot zelo hitra dražitev nafte in industrijskih surovin pomembno veliko povečanje cen surovin hrane, ki so se v evrih v zadnjem letu že povečale za slabih 40 %. Večina teh surovin je že preseгла ekstreme iz leta 2007 (pšenica, oljarice, kuzuza, sladkor). Prav zaradi grožnje teh cen bodo centralne banke v najhitreje rastočih BRIK gospodarstvih verjetno morale krepkeje zavreti rast.

8. Umirjanje bolj dolgoročne dinamike povprečnih plač se nadaljuje

Povprečne bruto plače so decembra padle za 6.1 % (neto za 5 %). Tudi bolj dolgoročna dinamika se je zmanjšala (saj je medletna stopnja rasti padla z 4.1 % na 3.1 %).

Decembra so padle povprečne bruto plače v vseh dejavnostih. Najbolj v oskrbi za električno energijo in oskrbi z vodo, najmanj pa v dejavnostih države. Nihaj plač konec leta je bil predvsem posledica večjih enkratnih nihajev konec leta. To potrjuje medletna rast, ki je bila decembra pozitivna v vseh sektorjih razen pri poslovanju z nepremičninami in v javnofinančnem sektorju (državi), kjer je medletna rast plač stagnirala ali bila celo negativna.

Da je bilo decembrsko zmanjšanje povprečnih plač posledica večjih enkratnih izplačil potrjuje tudi padec povprečne plače za plačano uro (9 %), saj je bil ta še večji od padca

povprečne bruto plače. K dodatnemu padcu je prispevalo večje število delovnih ur v decembru (za 2.9 %).

V letu dni, do decembra, so bruto plače daleč najbolj porasle v rudarstvu (za 18 %), precej nad povprečjem pa še v kmetijstvu, predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu in gostinstvu. Dostopni podatki ne omogočajo oceno, koliko ustreznega medletnega povečanja plač izvira iz spremenjene strukture zaposlenosti v teh sektorjih.

FINANČNA GIBANJA

27

9. Nihaj v domačih davkih na blago in storitve zaradi premika vplačil

Javnofinančni prihodki so januarja padli za 8.2 %, kar je precej manj od sezonskega učinka. Pozitivno spremembo je v veliki meri povzročil premik v timingu vplačil domačih davkov na blago in storitve, kot kažejo podatki za februar, ko so se javnofinančni prihodki zmanjšali bolj od sezonskega učinka. V povprečju prvih dveh mesecev so bili javnofinančni prihodki v letošnjem letu za 0.1 % večji kot pred letom dni.

Neposredni davki in ostali prihodki so se januarja in februarja spreminjali brez večjih nihajev. Po velikem (sezonskem) padcu v januarju so se zmanjšali tudi februarja (za 1.5 %), vendar so v povprečju prvih dveh mesecev presegli povprečje v istem obdobju lani le za 1.1 %. Za lanskoletnimi neposrednimi davki so opazno zaostajali le prihodki pri davku od dohodkov pravnih oseb. Prvi so bili v februarju za 12 milijard (21 %) nižji kot v februarju lani. Izpad je praktično nevtraliziral porast dohodnine, saj je bila dohodnina v prvih dveh mesecih letos za 10 milijonov večja kot lani. Kot smo omenili že v predhodni številki GG, bodo šele končni finančni izkazi za 2010 spremenili (povečali?) tudi mesečne akontacije obeh davčnih oblik in tako tudi normalizirali mesečne prihodke od davka na dohodke pravnih oseb in dohodnine. Tretja velika skupina neposrednih davkov (prispevki) se je februarja zmanjšala za 1 %; padec je bil posledica sezone, saj je medletna rast ostala nespremenjena (3 %).

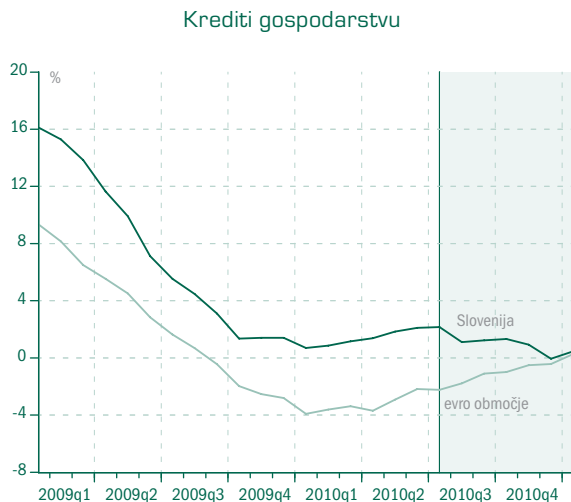
Pri domačih davkih na blago in storitve je februarja prišlo do zmanjšanja tako pri davku na dodano vrednost kot pri trošarinah. Ker je donos od davka na dodano vrednost, ki izvira iz uvoza blaga, v prvih dveh mesecih skoraj za 10 % večji kot lani, je verjetno zmanjšanje donosa trošarin in davka na dodano vrednost posledica premika v timingu vplačil. Slučajni premiki v vplačilih pri tistem delu donosa od davka na dodano vrednost, ki se obračunava na uvozno blago, so namreč praviloma majhni. Po drugi strani pa je bil potencialni učinek krčenja stopenj trošarin na derivate (zaradi nevtraliziranja rasti cen nafte) bistveno manjši, da bi lahko povzročil takšen izpad; od 11. januarja do 20. februarja je bil največji učinek pri dizel gorivu in še tam je dosegel le 13.5 %. Primerjava bolj dolgoročne dinamike domačih

davkov na blago in storitve je zato narejena na povprečju prvih dveh mesecev, ko so bili v letošnjem letu ustrezni prihodki za 1.3 % nižji od lanskih. Ker je na osnovi podatkov nemogoče oceniti, koliko je bilo premika plačil tudi v marec je za končno oceno bolj dolgoročne dinamike domačih davkov na blago in storitve prav tako potrebno počakati še na podatke vsaj za naslednja dva meseca.

10. Zaustavljanje rasti kreditov prebivalstvu

28

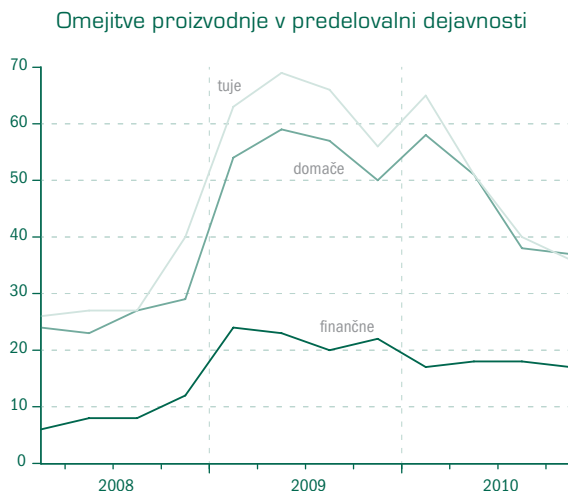
Zmanjševanje kreditov gospodarstvu, ki se je pričelo julija lani, se je zaustavilo v januarju letos, ko so krediti gospodarstvu porasli za 170 milijonov. Navkljub temu je januarja letos medletna stopnja teh kreditov prvikrat po pričetku krize padla na nič. Prelom v dinamiki rasti kreditov do katerega je prišlo julija lani je spremenil relativno rast kreditov gospodarstvu tudi glede na rast v evro območju, saj je januarja letos medletna dinamika rasti kreditov gospodarstvu v evro območju prvikrat po začetku krize dohitela rast kreditov v Sloveniji.

Vir: Eurostat; SURS;lastni izračuni; Opomba: Medletne stopnje rasti; obdobje spremenjene dinamike kreditov gospodarstvu je osenčeno.

Januarja letos so se prvikrat v zadnjih dveh letih zmanjšali (za 0.6 %) tudi krediti gospodinjstvom. Zmanjšali so se tako potrošniški kot stanovanjski krediti. Navkljub temu je bolj dolgoročna dinamika ostala praktično nespremenjena.

Zmanjševanje kreditov gospodarstvu in prebivalstvu je spremljalo tudi krčenje skupnih depozitov gospodarstva in prebivalstva za 0.2 % (33 milijonov). Depoziti gospodarstva so decembrsko zmanjšanje januarja podvojili (padli so za 130 milijonov, za 3.3 %), depoziti prebivalstva pa so januarja porasli za približno 100 milijonov.

Vir: SURS; lastni izračuni; Opomba: podjetja z omejitvami v odstotku zaposlenih

29

Da postaja rast kreditov vse bolj pomembna ovira za rast, kaže tudi slika, na kateri je ilustrirana jakost omejitev za predelovalno dejavnost. Prikazana so podjetja z omejitvami (v odstotkih zaposlenih). Ilustrirana je dinamika omejitev pri povpraševanju (domačem ali tujem) ter omejitev pri finančni oskrbljenosti. Medtem ko so bile v prvi fazi krize (2009) omejitve pri povpraševanju dominantne (glede na normalne vrednosti so bile bistveno večje kot pri finančni oskrbljenosti), pa po prvem četrletju letos hitro padajo (tudi pri domačem povpraševanju), medtem ko se omejitve zaradi neustreznega finančnega napajanja po prvem četrletju letos ne znižujejo in presegajo normalno stanje že tako močno kot omejitve zaradi neustreznega povpraševanja.

Tudi v januarju je ostal euribor praktično nespremenjen, šele v februarju se je nekoliko povečal (trimesečni na 1.09 %). Detajlistične obrestne mere se tudi počasi spreminjajo. Tako se je januarja nadaljevalo počasno zniževanje posojilnih obrestnih mer bank podjetjem (po približno 0.1 odstotne točke na mesec), ki se je pričelo oktobra. Depozitne obrestne mere pa so se (pri prebivalstvu) povečale za 0.1 točke.

11. Najnižji letni tekoči primanjkljaj od vstopa v EU

V decembru 2010 je bi primanjkljaj tekoče plačilne bilance 6.4 milijonov €, decembra 2009 pa 82.8 milijonov €. Pri tem je bil blagovni primanjkljaj decembra 2010 173.9 milijonov € (decembra 2009 157.9 €), storitveni presežek 78.4 milijonov € (v enakem obdobju leto prej 70.3 milijonov €), primanjkljaj v bilanci dohodkov faktorjev 53.9 milijonov € (decembra 2009 je bil 65.0 milijonov €), medtem ko so bili neto tekoči transferi pozitivni 143.0 milijonov €, leto prej pa 69.8 milijonov €.

V celotnem 2010 znaša po začasnih podatkih Banke Slovenije primanjkljaj tekočega računa 418.7 milijonov €, v 2009 je bil 525.7 milijonov €. Pri tem je bil blagovni primanjkljaj 963.9 milijonov € (v 2009 699.1 milijonov €), storitveni presežek 1054.4 milijonov € (1114.3 milijonov €), primanjkljaj pri faktorskih dohodkih 613.2 milijonov € (leto prej 782.3 milijonov €), neto priliv tekočih transferov 104.0 milijonov € (leto prej odliv 158.6 milijonov €).

Plačilna bilanca milijoni evrov

30

	januar - december		december	
	2009	2010	2009	2010
I. Tekoči račun	-525,7	-418,7	-82,8	-6,4
1. Blago	-699,1	-963,9	-157,9	-173,9
2. Storitve	1.114,3	1.054,4	70,3	78,4
3. Dohodki	-782,3	-613,2	-65,0	-53,9
4. Tekoči transferi	-158,6	104,0	69,8	143,0
II. Kapitalski in finančni račun	220,4	352,1	85,5	-24,1
A. Kapitalski račun	-9,4	11,2	-67,3	-58,5
B. Finančni račun	229,8	341,0	152,8	34,5
1. Neposredne naložbe	-539,1	515,9	25,4	99,5
2. Naložbe v vrednostne papirje	4.624,5	1.837,9	391,6	33,6
3. Finančni derivativi	-2,0	-89,9	-7,4	5,0
4. Ostale naložbe	-4.020,8	-1.941,7	-257,8	-90,5
5. Mednarodne denarne rezerve	167,2	18,8	1,0	-13,1
III. Neto napake in izpustitve	305,3	66,6	-2,7	30,5

Kapitalski in finančni račun za 2010 kažeta neto povečanje zadolžitve v višini 352.1 milijonov € (v enakem obdobju 2009 je bilo povečanje 220.4 milijone €). Na finančnem računu je bilo v 2010 neto priliva tujih neposrednih naložb za 515.9 milijonov €, v enakem obdobju 2009 je bil približno tolikšen odliv (539.1 milijonov €), naložb v vrednostne papirje je bilo za 1837.9 milijonov € (v 2009 kar 4624.5 milijonov €), odliv po finančnih derivativih je v letu 2010 znašal 89.9 milijonov € (v 2009 le 2 milijona €), ostale naložbe pa so znašale -1941.7 milijonov € (v 2009 -4020.8 milijonov €). Mednarodne rezerve pri banki Slovenije so v 2010 porasle za 18.8 milijonov €, v 2009 za 167.2 milijonov €. Statistična napaka je bila le 66.6 milijonov €, v 2009 kar 305.3 milijonov €.

Letna plačilna bilanca Slovenije, milijoni €

Leto	Prejemki	Izdatki	Saldo
2004	16806	17526	-720
2005	19198	19696	-498
2006	22258	23029	-771
2007	26053	27699	-1646
2008	27223	29712	-2489
2009	22090	22616	-526
2010	24804	25223	-419

Po začasnih podatkih Banke Slovenije je bil tekoči primanjkljaj v 2010 po absolutni vrednosti 419 milijonov € ali približno 1.2 % BDP najnižji v (skoraj) sedmih letih članstva v EU, najvišji pa je bil v 2008, ko je znašal kar 2489 milijonov € ali približno 7 % BDP. To je pozitiven dosežek ekonomskih odnosov Slovenije s tujino v preteklem letu.

Po podatkih iz Biltena Banke Slovenije januar 2011 je znašal konec novembra 2010 skupni bruto zunanji dolg Slovenije 42341 milijonov €, kar je novi rekord, terjatve Slovenije do tujine so znašale 30857 milijonov €, tako da je bil neto zunanji dolg 1485 milijonov €, kar je 305 milijonov € manj kot oktobra 2010. Skupne rezerve Banke Slovenije so bile konec lanskega leta 803.2 milijone €, mesec prej 801.3 milijone €.

31

Dolg Slovenije do tujine

Leto	Obveznosti			Terjatve	Neto dolg
	skupaj	javne	zasebne		
31.12. 2004	15343	3745	11598	16225	-882
2005	20496	3799	16697	19574	922
2006	24067	4352	19715	20673	3395
2007	34783	8096	26687	28431	6351
2008	39234	9137	30097	29258	9975
2009	40276	13973	26303	29594	10682
30.11. 2010	42341	17518	24824	30857	11485

V sedmih letih članstva v EU je bruto dolg do tujine porasel z 15343 na 42341 milijonov € in je rasel ves čas, vključno z letom 2010. Zasebni dolg je pri tem dosegel maksimum konec 2008, javni (suvereni) pa je zaradi reševanja zasebnih dolžnikov v 2009 in 2010 hitro naraščal. Terjatve so bile konec 2004 še za 822 milijonov € večje od skupnih obveznosti, zatem pa je Slovenija postala neto dolžnik do tujine, pri čemer se je skupni neto dolg povečeval vse razdobje, najbolj v obdobju 2006-2008. Konec 2010 je znašal skupni neto dolg do tujine skoraj tretjino BDP.